

Amikor még eleink „nép- innepet“ tartottak hus- vétkor az öreg Gellérten

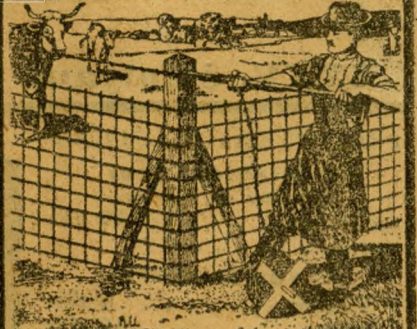
Két garassal felment a bor ára — revolúció lett belőle Pesten — Iparos céhek és jogászok közös fegyverténye — Hogyan mulatozott a nép a csillagvizsgálónál? — A Honművész megrovási kalandja

A Friss Újság számára írta: Simonyi Sándor dr.

Esett itt már arról szó, hogy milyen vidám város volt valaha ez a Budapest. Különösen így húsvétkor volt nagy vidámság a városban, amidőn a tavaszi nap első sugarai esőkolgatták föl a téli almukból a fűvet, fát, virágot, mindent, ami virulást és mosolyt jelent. Mert régen téli fű, fa, virág is több volt Pesten, mint manapság. Eleink is kedvelték a zöldelő tájakat, a budai lankás hegyoldala-

és budai kocsma ablakait, tiltakozásul a bor árának fölemelése ellen. A betört ablakokat megcsináltatták, aminek az ablakos-céh tagjai örültek. — a kefekötőkön pedig rajta száradt a mondás, hogy úgy isznak, mint a kefekötők. Tudniillik a tüntetéskor a kefekötők mindjárt le is itták magukat, nyilván úgy gondolkodván, hogy az ablakbetörés amúgy sem segít a bajon, hát legalább felejt-

Kitünő, olcsó kerítés

HAIDEKKER-HUNGÁRIA
FONAT

Ingyen árajegyzék

HAIDEKKER SANDOR
Budapest, Üllői-ut 48/6

hegyi csillagvizsgáló s amikor később a Citadellát építették föl az öreg Gellért tetejére. Mostanában aztán megint nagy népszerűsége tett szert a húsvéthétfői gellérthegyi bucsu és volt olyan év, hogy 40-50 ezer főnyi nép lepté el a pompás hegy utjait és enyhe domborulatait.

A „Honművész“ a húsvéti „Gellérthegyi népinnepről“

Jóllehet 1834-ben is már hétfőre esett húsvéthétfője, a „Honművész“ nevezetű akkori időkbeli pesti újság csak esztendőnkön számolhatott be a nevezetes húsvéti gellérthegyi „népinnepről“. Nyilván meg sem jelent előbb a pesti újságnak ez a derék őse. Hanem a tudósítást — miként a lap megjegyzi — „egy a helyszínrre kiment riporter írta“. No, sok köszönöt nem volt az írásában, mert alaposan megmosta a pestiek fejét. Írta pedig Honművészbéli kollégánk a következőket:

„Tegnapelőtt dél felé borult egünk kitisztult s a tavaszi nap meleg sugarai földünket csakhamar felszikkasztván, tájazatunkra fényt derítve. Kedvezvén az évenként húsvét másodnapján tartatni szokott népinneprnek, Gellért hegyére mindjárt déltájban kezdve két testvér városunkból (Pestről és Budáról) tömerdek nép gyűlt egybe. Mit nem tesz a szokás izlésünkre, gondolám, midőn e népinnepr nagy tömegében tologva, még oly szépséglét se veheték észre, mely a gyülekezést azon örömet fejezte volna ki, melyet a kikelet megnyíltán érezni lehet.“ Szóval a helyszínrre kiment honművészkolléga nehézményezte, hogy honfi-

Pesti küldöttség a nádor előtt a bordságítás ügyében.

kat és a vérpezsdítő nedűt, ami az ősi hegyek oldalán termelt. Mert a bor már akkoriban is szükséges valami volt, hogy belefoghassá a magyar a bubánatát, gondját és hazafias fájdalmait. Ha éppenséggel nem lett volna ok a hazafias bubánatra, akkor is szükség volt az italra, hogy megnyiljanak az ajkak és szidni lehessen az átkos kormányt, minthogy még nem volt kormány a világon, amit szidni ne lett volna érdemes. Ez már régi jó magyar szokás — hogy az Isten tartsa meg a szokásunkat.

Húsvéti borrevolúció Pesten

Akkor volt ez, amikor közelegettünk a negyvennyolcas idők felé. A bortermés gyengült-e meg, vagy az osztrákok vittek-e ki több bort tülönk — ma már nehéz megállapítani. Elég az hozzá, húsvét közelgett és a bor ára két garasról négy garasra ugrott fel. „Hű az áldóját! — riadtak fel a honfiak Pest-Budán — hát az osztrák már a borunkat is elissza előlünk? De már ezt nem engedjük!“ — Pest és Buda lakosait lázba hozta a vész-
bir, hogy a bor megdrágult. Mindenekelőtt deputációt alakítottak és fölmentek Budára a nádorhoz, aki előtt kifejtették, hogy a nemzet nem hagyja a borát és ha Mária Terézia királyunk idején ez volt a jelszó: „Vitam et sanguinem!“ (Életünket és vérünket), most meg ez lesz a jelszó: „Vinum et sanguinem!“ (Borunkat és életünket). Mivelhogy életünket is kivisszük a placera, ha a borunkat nem hagyja az osztrák. A jó nádor megértette, hogy ilyesmiben nem ismernek tréfát a magyarok és megígérte, hogy elveszi a kupát az osztrák sógor szomjas szája elől. Hát a bor ára megmaradt ezért négy garasnak s nem segíthetett azon sem a nádor, sem pedig a pesti borrevolúció, pedig a jogászok, a mézárós- és kefekötő-céh egyesült erővel verték be a pesti

sük el hazánk szomorú állapotát, melyet a borárak felemelése okozott vala.

Amikor húsvétkor a Gellérthegyi csillagvizsgálóhoz vonult a nép mulatozás céljából

Nagy muri volt ez 1815-ben, éppen húsvét vasárnapján, amikor fölavatták a híres Gellérthegyi csillagvizsgálót. Erdemes, szép intézet volt ez, amely ott állott a Ci-

Húsvéti népinnepegy a Gellérthegyen, medvetáncoltatással.

adella helyén, még mielőtt az osztrák császár a pestiek ijesztésére fölépítette a Citadella nevezetű, lőréses várfal-kört. Igaz viszont, hogy a csillagvizsgálót csak ősszel nyithatták meg, de a nép, az istenáldotta nép, nem engedte el magának az örömet és húsvét vasárnapjára tétette a megnyitási ünnepséget, ökörsütéssel egybekötve. Ettől kezdve lettek hagyományossá a húsvétvasárnap és húsvéthétfői gellérthegyi népinnepek, amikből később a gellérthegyi bucsu fejlődött ki. Ez a szép szokás csak 1849 után kezdett vesztíteni régi fényéből, amikor Buda ostrománál tönkrement a gellért-

társai nem annyira a kikeletet, hanem inkább a sokadalommal járó egyéb örömeiket kedvelték. Aztán így folytatja a tudósítást: „Egy-két mézeskalács — más apróság — s gyümölcs árusok, bor és sernmérések, két bozontos táncoló medve egypár furesájkodó majommal — s vagy három nyikorgó kintorna voltak főpontjai a mulatozásnak s azon sor ifjalság, mely egy orozatról az alattok összegyűlt emberekre rohadt almával hajigálózott s fakadt hangos nevetésre, midőn poshadt almája valakinek ábrázatján, vagy diszta öltözeten locsant szét. Confetti confetti! — kiáltá erre va-

sző öregségig min-
gumitalpu vászon-
magyar gyártmány

laki mellettem. Estefelé kellen len hideg szél kezdte fujni, mire vendégek csakhamar elszlottai én is — megismerkedvén hazám városai népinnepek karaktervel, melynek meg most talán, kellemesb színt nem is, de s lebb alakot figyelmes esend adhatna — haza ballagtam lát ime, csendőért kiáltott költszött kolléga, mert a ág poshadt almával de népinnepe. Ma persze e